

Cyngor Sir Ynys Môn	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	21 Mawrth 2023
Pwnc:	Moderneiddio Ysgolion Môn – Symud dyddiad gweithredu'r rhybudd statudol ar gyfer Ysgol y Graig ac Ysgol Talwrn
Deilydd Portffolio:	Y Cynghorydd Ieuan Williams
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	Marc B Hughes Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	Emrys Bebb 2919 emrysbebb@ynysmon.llyw.cymru
Aelodau Lleol:	Y Cynghorydd Non Dafydd Y Cynghorydd Dylan Rees Y Cynghorydd Paul Ellis

A –Argymhelliad/Argymhellion a rheswm/rhesymau

Rhesymau:

Er mwyn cydymffurfio â'r Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 a'r Cod Trefniadaeth Ysgolion, cyhoeddodd yr Awdurdod **Rhybudd Statudol** o'i fwriad i:

beidio â chefnogi Ysgol Talwrn, Talwrn, Ynys Môn LL77 7TG sydd ar hyn o bryd yn cael ei chynnal gan Gyngor Sir Ynys Môn ac i gynyddu capasiti Ysgol y Graig sydd yn ysgol gynradd gymunedol cyfrwng Cymraeg ac sy'n cael ei chynnal gan Gyngor Sir Ynys Môn ar safle ger yr Ysgol y Graig bresennol Llangefni, LL77 7LP ar gyfer bechgyn a merched 3-11 oed.

Cyhoeddwyd y **Rhybudd Statudol** ar 18 Ionawr 2021 ac roedd cyfnod o 28 diwrnod i wrthwynebu'r cynigion yn dilyn a daeth y cyfnod gwrthwynebu i ben ar 15 Chwefror, 2021. Derbyniwyd gwrthwynebiadau i'r cynnig uchod. Paratowyd adroddiad ar y gwrthwynebiadau a penderfynodd y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 15 Mawrth 2021 i gymeradwyo'r cynnig gwreiddiol.

Er hynny, dyddiad gweithredu'r cynnig oedd 1 Medi 2023. Mae nifer o ffactorau wedi gwthio dyddiad cychwyn y cynnig yn ôl am y rhesymau canlynol:

- a. Cymerodd y broses pryniant tir hirach na'r disgwyl.
- b. Bu'r broses o gael caniatâd cynllunio hefyd yn hirach na'r disgwyl ac ni chafwyd caniatâd cynllunio tan 6 Gorffennaf 2022.
- c. Ychwanegodd Etholiad Cyngor Sir Ynys Môn ar 5 Mai 2022 6 wythnos at y broses oherwydd y cyfnod cyn etholiadol.
- ch. Ar ôl i'r darpar brosiect fynd allan i dendr ym mis Chwefror 2022, tynnwyd y bidiau yn ôl oherwydd roedd costau nwyddau yn cynyddu oherwydd y rhyfel yn Wcrain ac roedd rhaid i'r Cyngor fynd allan i dendr eto ar ôl diwedd y cyfnod etholiadol ar gyfer Etholiad Cyngor Sir Ynys Môn.
- d. Amod o'r caniatâd cynllunio gafwyd gan y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion yn ei gyfarfod ar 6 Gorffennaf 2022 oedd fod rhaid gwneud gwaith archeolegol ar y safle cyn adeiladu. Cafodd hyn i ychwanegu i'r amserlen. Yna gwthiwyd dyddiad cychwyn y gwaith archeolegol yn ôl bron i bythefnos oherwydd marwolaeth y Frenhines.

A –Argymhelliad/Argymhellion a rheswm/rhesymau

Dywed rhan 6 o'r Cod Trefniadaeth Ysgolion 2018: "O dan adran 55 o'r Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, os bydd cynigydd yn fodlon, ar ôl ymgynghori ag unrhyw gorff llywodraethu yr effeithir arno, y byddai'n afresymol o anodd gweithredu cynnig ar y dyddiad gweithredu gwreiddiol, neu fod yr amgylchiadau wedi newid cymaint ers i'r cynnig gael ei gymeradwyo ei bod yn amhriodol ei weithredu ar y dyddiad gwreiddiol, gall addasu'r cynnig fel bod y broses o'i weithredu yn cael ei gohirio am hyd at dair blynedd.

Pan fydd awdurdod lleol wedi penderfynu ynghylch cynnig o dan adran 53 o Ddeddf 2013, gall yr awdurdod lleol ei hun benderfynu gohirio, prysuro neu roi'r gorau i'r cynnig.

Rhaid hysbysu partïon perthnasol gan gynnwys Gweinidogion Cymru, Estyn, yr awdurdod lleol cynhaliol, a chyrrff llywodraethu, rhieni, disgyblion a staff unrhyw ysgol y mae cynnig yn effeithio arni, fel y bo'n briodol, o unrhyw benderfyniad i ohirio cynnig, dwyn ei ddyddiad gweithredu yn ei flaen neu roi'r gorau iddo cyn saith diwrnod o'r ddyddiad y penderfyniad hwnnw. Rhaid i'r hysbysiad nodi'r rhesymau dros y penderfyniad hwnnw yn gryno."

Cytunodd y Pwyllgor Gwaith mai dyddiad cyflawni gwreiddiol y rhybudd statudol oedd 1 Medi 2023 ond oherwydd y rhesymau restrwyd uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ymestyn y cyfnod am 12 mis i 1 Medi 2024. Yn unol â hyn, mae angen i Bwyllgor Gwaith Cyngor Sir Ynys Môn, fel cynigydd y bwriad yn y rhybudd statudol benderfynu ohirio dyddiad gweithredu'r cynnig i 1 Medi 2024.

Argymhellir fod y Pwyllgor Gwaith:

Yn cymeradwyo oedi dyddiad gweithredu'r cynnig sef i "gynyddu capasiti Ysgol Y Graig i gymryd disgyblion o Ysgol Talwrn, cau Ysgol Talwrn ac adolygu dalgylchoedd Ysgol Y Graig ac Ysgol Talwrn" i 1 Medi 2024.

Yn amodol ar yr uchod, bydd swyddogion yna'n hysbysu'r "partïon perthnasol" o'r penderfyniad i ohirio dyddiad gweithredu'r cynnig ar gyfer Ysgol y Graig.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Nid oes opsiwn arall dan sylw oherwydd nid yw cadw at yr amserlen wreiddiol a osodwyd gan y Pwyllgor Gwaith yn bosib oherwydd y rhesymau sydd wedi eu rhestru yn rhan A uchod.

C – Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Cytunwyd yr amserlen wreiddiol gan y Pwyllgor Gwaith ac felly mae tu hwnt i bwerau dirprwyedig swyddogion i newid yr amserlen.

Ch – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydy. Y Pwyllgor Gwaith sy'n gyfrifol am faterion moderneiddio ysgolion. Mae'n cyd-fynd â'r Strategaeth Moderneiddio Ysgolion Ynys Môn (a fabwysiadwyd gan y Pwyllgor Gwaith, Hydref 2018) a'r Ddogfen Gyflawni Flynyddol 2019/20 (a fabwysiadwyd gan y Cyngor Llawn).

D – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Cafodd y prosiect arfaethedig ei gymeradwyo ar ôl ei newid i adlewyrchu'r costau newydd dderbyniwyd o ganlyniad i ail dendro. Cymeradwywyd hyn gan y Pwyllgor Gwaith ar Gorffennaf 19, 2022.

Dd – Asesu'r effaith bosib (os yn berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	<p>Mae'r penderfyniad hwn yn sicrhau cynaliadwyedd tymor hir addysg yn ardal hon o Langefni ac yn sicrhau bod digon o leoedd ysgol i ddiwallu'r anghenion nawr ac i'r dyfodol ar gyfer cenedlaethau o blant newydd.</p> <p>Bydd hefyd yn sicrhau bod adeiladau ysgol newydd yn addas at y diben ac yn cwrdd â safonau Ysgolion 21ain Ganrif a safonau BREEAM ac yn adeilad Carbon Sero Net.</p>
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir a fydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut?	<p>Ydy – Cafodd ardal Llangefni ei blaenoriaethu fel rhan o'r rhaglen foderneiddio ysgolion, oherwydd diffyg capasiti'r ysgolion. Mae unrhyw gynnig i greu capasiti ychwanegol yn debygol o arwain at gostau ychwanegol, ond bydd yr adeilad newydd ar gyfer Ysgol y Graig yn galluogi plant y dalgylch i fynd i ysgol leol hyd y gellir rhagweld.</p> <p>Bydd y cynnig a ffeirir, h.y. adeiladu bloc Cyfnod Sylfaen newydd, yn datblygu adeilad ysgol newydd a fydd yn cyfrannu at yr ysgol yn dod yn "Sefydliad sy'n Dysgu" (Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth Ein Cenedl 2017-2021).</p> <p>Yn eu tro, dylai disgyblion gael budd o brofiadau yn yr ysgol fydd yn eu helpu nhw i fod yn oedolion ifanc sy'n:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ddysgwyr uchelgeisiol a medrus, fydd yn barod i ddysgu drwy eu bywydau • gyfranwyr anturus, creadigol, yn barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith • unigolion iach, hyderus, yn barod i fyw bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr cymdeithas. <p>Bydd y cynnig yn cael ei ariannu 35:65 gan y Cyngor a Llywodraeth Cymru drwy'r Rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif.</p> <p>Bydd buddsoddiad y Cyngor trwy fenthyciad 60 mlynedd, wedi'i ariannu'n rhannol trwy'r derbyniadau cyfalaf.</p> <p>Bydd yr opsiwn a ffeirir yn dileu'r gwariant cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol yn</p>

Dd – Aseu'r effaith bosib (os yn berthnasol):		
		y dyfodol yn Ysgol y Graig ac Ysgol Talwrn ac yn cyfrannu at arbedion referniw.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio gyda sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod gyda phwy.	<p>Ydym - Mae'r rhanddeiliaid canlynol wedi cael cyfle i gyfrannu yn ystod y broses ymgynghori statudol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aelodau Etholedig Lleol • Aelod Seneddol Lleol • Aelod Lleol Senedd Cymru • Aelodau Rhanbarthol o'r Senedd • GwE • Estyn • Y Comisiynydd Heddlu a Throsedd • Llywodraeth Cymru • Y Comisiynydd Iaith • Awdurdod Lleol cyfagos • Cynghorau Tref a Chymuned Lleol • Undebau llafur yn cynrychioli athrawon a staff Ysgol y Graig ac Ysgol Talwrn • Cylch Meithrin Talwrn • Pennaeth Ysgol Gyfun Llangefni • Uwch Swyddogion Cyngor Sir Ynys Môn • Prif swyddog Ieuenctid Cyngor Sir Ynys Môn • Partïon eraill â diddordeb
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae'u rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut.	<p>Do – ymgynghorwyd â rhanddeiliaid ar y cynnig yn ystod yr ymgynghoriad statudol a gynhaliwyd rhwng 6 Chwefror 2020 - 20 Mawrth 2020. Cafodd ymatebion rhanddeiliaid i'r ymgynghoriad statudol eu cynnwys yn yr adroddiad ymgynghori.</p> <p>Mae dinasyddion Ynys Môn wedi cael cyfle i gyflwyno opsiynau amgen rhesymol eraill fel rhan o'r broses yn ystod y cyfnod ymgynghori a nodwyd uchod.</p>
5	Nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei chael ar y grwpiau a ddiogelir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Gweler yr Aseiad Effaith Cydraddoldeb ar y cynnig
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad yn ei chael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Gweler yr Aseiad Effaith Cydraddoldeb ar y cynnig
7	Nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei chael ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar drin y Gymraeg ddim llai ffafriol na'r iaith Saesneg.	Gweler yr Aseiad Effaith Cydraddoldeb ar y cynnig

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth ddywedon nhw?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arwain (UDA) (gorfodol)	Mae eu sylwadau wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad.
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Mae eu sylwadau wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad.
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Mae eu sylwadau wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Ni dderbyniwyd unrhyw sylwadau.
5	Eiddo	Mae eu sylwadau wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad.
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Ni dderbyniwyd unrhyw sylwadau.
7	Sgriwtini	Ddim yn berthnasol
8	Aelodau Lleol	Mae'r aelodau lleol yn ymwybodol o'r oedi.
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	Mae Cyrff Llywodraethu Ysgol y Graig ac Ysgol Talwrn yn ymwybodol o'r oedi.

F - Atodiadau:

Ff – Papurau cefndirol (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad i gael unrhyw wybodaeth bellach):
<ol style="list-style-type: none"> 1. Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar gyfer 15 Mawrth 2021. 2. Dogfennau Ymgynghori Statudol 3. Cafodd y prosiect arfaethedig ei gymeradwyo i adlewyrchu'r costau newydd dderbyniwyd o ganlyniad i ail dendro. Cymeradwywyd hyn gan y Pwyllgor Gwaith ar Gorffennaf 19, 2022. 4. Cod Trefniadaeth Ysgolion 2018. 5. Adroddiad i'r Pwyllgor Gwaith dyddiedig 10 Rhagfyr 2020 ar yr ymgynghori statudol. 6. Asesiad Effaith Cydraddoldeb ar gyfer y cynnig